

20.10.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtioneuvoston covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi / VN/20603/2020-STM-1

Valtiovarainministeriön lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laiksi valtioneuvoston covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi

Johdanto

Suomi on hankkimassa covid-19-viruksen aiheuttaman taudin ehkäisemiseksi tarkoitettuja rokotteita. Lääkevahinkovakuutusyhtiö on ilmoittanut, että se ei todennäköisesti saa covid-19-rokotteesta aiheutuvalla riskillä jälleenvakuutusta 1.1.2021 alkaen. Jotta rokoteriskin vakuutusurva voidaan varmistaa, sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi valtioneuvoston covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että valtion vastuun määrä saisi olla enintään 30 miljoonaa euroa kalenterivuotta kohden ja myönnettyjen takuiden yhteenlaskettu määrä saisi olla enintään 300 miljoonaa euroa. Takuun myöntäisi hakemuksesta sosiaali- ja terveysministeriö ja takuita hallinnoisi Valtiokonttori. Vakuutustakuu voitaisiin antaa ainoastaan, jos riskille ei olisi markkinoilta saatavissa asianmukaista jälleenvakuutusta.

Valtioneuvoston antamisenkin jälkeen korvauksista suhteessa vahinkoa kärsineisiin vastaisi vakuutustakuun saanut vakuutusyhtiö. Valtio ottaisi kuitenkin jälleenvakuuttajien tavoin osittaisen rahoitusvastuun ensivakuutuksen antaneen vakuutusyhtiön myöntämän vakuutuksen korvausmenosta.

Valtiovarainministeriön huomiot

Covid-19-rokotteen käyttöönottoon ja siihen liittyvään henkilövahinkojen vakuutusurvan järjestämiseen voidaan arvioida liittyvän yhteiskunnan kannalta merkittävä intressi. Yleisesti ottaen valtioneuvoston takuita tulee käyttää vain markkinapuutteen korjaamiseen tilanteissa, joissa merkittäväksi arvioitavan asian hoitamiseksi ei löydy ratkaisua markkinoilta.

Takuuhakemusten käsittelyssä tulee riittävällä tavalla varmistaa, että markkinoilta ei ole ollut saatavissa jälleenvakuutusta ja että valtioneuvoston myöntämiselle on siten riittävät perustelut.

Hallituksen esitysluonnoksessa on euromääräisesti rajattu valtion vastuun enimmäismäärä kalenterivuotta kohden ja lisäksi on asetettu yläraja myönnettyjen takuiden yhteenlasketulle määrälle. Esityksen perusteluissa olisi kannatettavaa vielä esitettyä tarkemmin kuvata takuisiin liittyviä valtion vastuita viivästyvien tai myöhemmin ilmaantuvien vastuiden osalta.

Hallituksen esitysluonnoksessa on asianmukaisesti esitetty, että takuusta peritään takuumaksu. Takuumaksun tason tulee olla riittävä, jotta se antaa kannustimen hankkia markkinaehtoinen jälleenvakuutus heti, kun sellainen on tarkoituksenmukaisella tavalla saatavissa. Koska takuu annetaan aina vuodeksi kerrallaan, on takuumaksun tasoa mahdollista tarkastella ottaen huomioon hallituksen esityksessä mainitut seikat. Esitämme takuumaksun viitteellistä tasoa (1–2 prosenttia) koskevan maininnan tarkistamista perustelutekstissä vähimmäistasoksi, jotta takuumaksun tason asettamiselle luodaan ankkuri, kuitenkin estämättä sitä, että maksu voidaan tilanteen vaatiessa asettaa myös mainittua korkeammalle tasolle. Pykälän 5 perusteluissa onkin asianmukaisesti todettu, että takuumaksun taso voi muuttua.

Vakuutustakuun hallinnoinnin esittäminen Valtiokonttorin hoidettavaksi on kannatettavaa, koska Valtiokonttorilla on olemassa oleva organisaatio ja tietojärjestelmät takauksien ja takuiden hallinointiin. Uusien tehtävien yhteydessä on kuitenkin varmistettava työmäärävaikutus ja mahdolliset muutostarpeet tietojärjestelmiin. Valtiokonttorin oikeus riittävien tietojen saamiseen takuiden hallinnoinnin hoitamiseksi on säädösluonnoksissa otettu huomioon.

Viittaus valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksestä ja valtioneuvoston päätöksestä annetun lain (449/1988) soveltamiseen on kirjattu pykälään 8.

Asetuksella on tarkoituksenmukaista säätää tarkemmista yksityiskohdista.

Huomiot valtioneuvoston- ja takuukannan kehityksestä

Valtioneuvoston- ja takuukanta on Suomessa kasvanut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2010 takuukanta oli 23 mrd. euroa ja vuoden 2019 lopussa 60,2 mrd. euroa. Kesäkuun 2020 lopussa takuukanta oli 61,1 mrd. euroa. Käytettävissä oleva takuukannan enimmäismäärä oli vastaavana ajankohtana 133,9 mrd. euroa, kun vuoden 2019 lopussa enimmäismäärä oli 106,5 mrd. euroa. Takuuvastuiden suurimmat osa-alueet ovat vienninrahoitus ja sosiaalinen asuntorahoitus.

Eurostatin tuoreimman tilaston mukaan valtion takuuvastuut suhteessa bruttokansantuotteeseen olivat Suomessa vuoden 2018 lopussa EU-maiden korkeimmat. Lisäksi Suomessa takuuvastuiden bkt-suhteen kasvu on ollut viime vuodet EU-maiden nopeinta. Koronakriisi on aiheuttanut takuuvastuiden määrälle edelleen yllättäviä uusia kasvupaineita vuonna 2020 liittyen sekä kotimaisiin toimiin että EU-tason koronatuikiin.

Suomen takaus- ja takuuvastuiden nopean kasvun ja korkean tason takia kaikkia uusia takaus- ja takuuvastuuesityksiä tulee arvioida kriittisesti. Esi- tettäviä covid-19-rokotteen henkilövahinkoihin liittyvää vakuutusturvaa ei kuitenkaan saatujen tietojen perusteella olisi ainakaan alkuvaiheessa mah- dollista järjestää ilman valtiontakua. Esi- tettävän järjestelyn voidaan arvi- oida myös edistävän koronakriisin ratkaisua ja tavoitetta yhteiskunnan toi- minnan palauttamiseksi normaalitilaan, millä olisi luonnollisesti merkittä- viä positiivisia kokonaistaloudellisia vaikutuksia

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Leena Mörttinen

Finanssineuvos

Sakari Lehtiö